

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

Skelettresterna från en dös vid Slutarp, Kinneveds sn., Frökinds hd.,
Västergötland
Fürst, Carl Magnus
Fornvännen 6, 140-143
http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1911_140
Ingår i: samla.raa.se

grofva hållar, och att de danskas takblock vanligen endast knapphändigt täcker graftrummet, medan Slutarpgrafvens skjuter öfver underlaget ett godt stycke på alla sidor, förskräcker mig än mindre. Ty i dessa afseenden öfverensstämmer den senare fullständigt med många bohüslänska byggnader, hvilkas döskaraktär ej kan bestridas.

SKELETTRESTERNA FRÅN EN DÖS VID SLUTARP,
KINNEVEDS SN, FRÖKINDS HD, VÄSTERGÖTLAND.

AF

CARL M. FÜRST.

Den till mig öfverlämnade bensamlingen från dösen vid Slutarp har jag genomgått och ordnat, samt till största delen sammanfogat sammanhörande bestycken, för så vidt det rör kranier, lårben, skenben, vadben, öfverarmben, strålben, armbågsben och nyckelben. Öfriga ben hafva endast ordnats. Anpassning och sammanfogning af styckena har varit ett mycket tidsödande arbete, då endast ett enda kranium var helt, och många af kranierna bestodo af endast små stycken. Af flera kranier var blott en obetydlig del i behåll. Några voro delvis förvittrade eller sönderfallna. Tack vare det omsorgsfulla sätt, hvarpå benen tillvaratagits, har jag kunnat få till stånd ett relativt stort undersökningsmaterial.

Då jag granskar fotografierna, som amanuens Lindqvist tagit på grafplatsen, och den planritning, som han uppgjort, samt jämför de angifna kranierna och skelettresterna därmed,

så måste jag uttala såsom min åsikt, att ej ett enda skelett legat orubbadt i ett sammanhang. Ett lårben och ett skenben intogo visserligen naturlig ställning till hvarandra, men det var allt.

I afseende på lefnadsåldern hos de jordade, så tyckes den varierat mellan ett år och sextio år, om än det största antalet väl varit mellan trettio och fyrtio års ålder vid sin död. Att säkert bestämma antalet, som graflagts i kistan, låter sig ej göra, men om jag utgår från kranierna och räknar dels dem med, dels dem utan underkäke och därtill lägger antalet underkäkar, som ej kunna bestämmas höra till något kranium, så skulle jag åtminstone få en antaglig utgångspunkt för beräkningen.

Vi hafva alltså kranier från

Vuxna individer öfver 20 år: 17, däraf 10 män, 4 kvinnor, 3 obestämda.

Unga » c. a. 10—20 år: 3, alla män,

Barn under 10 år: 3,

Enstaka underkäkar: 11, däraf 1 barn.

Summa 34 individer, däraf 4 barn.

34 är troligen en maximi-siffra, då det ej kan vara helt uteslutet, att någon af underkåkarna tillhört något af kranierna, som saknar underkåk, huru noga pröfningen härvidlag än är verkställd. Antalet människor, som legat i grafven, har emellertid ej gärna understigit 30.

Skulle man söka bestämma antalet efter de långa extremitetbenen, som tillvaratagits, så blefve antalet för litet. Af lårben har jag kunnat indentifiera 11 par och 10 omaka från vuxna samt dessutom lårben från 4 barn, alltså 25 människor. Af öfverarmben har jag endast 6 par och 6 omaka af vuxna samt ben från 4 olika barn, alltså motsvarande 16 individer; af skenben 7 par och 9 omaka från vuxna och 4 från barn, således 20 individer. Af detta framgår, huru svårt det är att få en exakt siffra för t. o. m. en sådan uppgift, som förefaller så enkel. Maximisiffran bör ju vara den gällande, men då den här vunnits med kombination af två benpartier, hvilket jag anser i dylikt fall som detta vara riktigt, så har

den reservationen fått tilläggas, att siffran *möjligen* är något för hög. Barnens antal tyckes ej vara större än 4 stycken.

Det är långt ifrån att alla kranierna äro så fullständiga, att de kunna brukas till ingående mätning. På endast 12 stycken hafva största längd- och breddmåttan kunnat tagas, och därigenom längd-breddindex beräknas. Af dessa 12 hafva på 2 breddmåttan endast approximativt kunnat bestämmas. Af de 12 längdbreddindex-talen, som jag här meddelar, är ett från ett 6 årigt barn. Indexserien blir: 69,_s 69,₉ 71,₀ 73,₀ (73,₉) (74,₆) 75,_s 76,₁ 76,₃ 76,₇ 77,₃ (barn) 80,₂. Talen inom () beteckna här, att breddmåttan tagits approximativt. Indexserien visar 6 rena dolikocefaler, 5 mesocefaler och 1 brakycefal. Mesocefalernas tal luta mera åt dolikocefalsidan än åt brakycefali.

I min uppsats: "Om stenåldersskelett från Hvellinge i Skåne och något om våra fornkranier", *Fornvännen* 1910, sid. 21 har jag af 35 kranier från *Sverige utan Skåne med Ostnorge* (det senare med ett kranium) beräknat:

54 % dolikocefaler 40 % mesocef. 6 % brakycef.
representerande:

19 stycken dolikocefaler, 14 st. mesocef., 2 st. brakycef., (35).

Lägger jag Slutarpskranierna till dessa, så får jag

25 st. dolikocef., 19 st. mesocef., 3 st. brakycef., (47 st.).

De här af beräknade procenttalen blifva:

53 % dolikocef., 41 % mesocef., 6 % brakycef.

Någon förändring af procentsiffrorna har efter tillägget af Slutarpskranierna egentligen ej inträdt, hvilket visar, huru lika i afseende på denna här behandlade så viktiga antropologiska karaktären de i Slutarpsgrafven jordade voro med de stenåldersmänniskor, af hvilka man funnit kranier förut i dessa trakter. Jag vill nu ej ingå på närmare skildring af kranierna för öfrigt, då jag senare skall närmare beskrifva dem tillsammans med andra stenålderskranier. Här vore dock att nämna, att flera af kranierna visa genom en djup näsrot och sina näsbens form, att ägarna i sin lifstid hade bra högyrg-

gade näsor. Den närstående kranieprofilen, *fig. 1*, torde bäst skildra detta.

Hvarken lårbenen eller några af de andra långa benen angifva större kroppshöjd hos Slutarpsboarna. Den högsta kroppshöjdsiffran, beräknad från ett lårben och ett öfverarmsben, är 168 ctm. Det är ett smått folk, som följande talserie antyder. Kroppshöjden är beräknad i centimeter efter lårbenens längd i naturlig ställning. För män får jag talen i ctm. 168, 166, 165, 164, 163, (2 st.), 161, 157, 156, 152, 151 (2 st.), 145. För kvinnor 162, 156, 149, 147. Såsom alltid är könet för en del lårben omöjligt att fullkomligt säkert afgöra.

Fig. 1.

Af särskildt intresse är att framhålla, att lårbenen nästan utan undantag visa platymeri d. v. s. en större tillplattning af öfre delen af lårbensskaftet, denna för neolitiska tiden så betecknande karaktär. Några skenben visa en höggradig platyecnemi eller "sabelform".

Af sjukliga förändringar på bensystemet har jag i denna samling träffat relativt få. På ett pannbens insida var en bentväxt. Ett af kranieerna, som nog tillhört ett barn på en 10 år, visade antydning till hydrocefali. Några ryggkotor angifva ganska svår artrit, ett par halskotor voro sammanvuxna. Huruvida de artritiska kotorna tillhört ett eller flera skelett, har jag ej kunnat afgöra. På de långa extremitetbenen har jag ej funnit några sjukliga förändringar.